

**Державний навчальний заклад
"Лиманський професійний аграрний ліцей"**

Затверджую
Заст. директора з НВих.Р
_____Бухнаєва Л.М..

***Методична розробка (проект)*
на тему:
"Ефективне використання матеріалів
музеїв в процесі виховання учнів ЛПАЛ"**

Розроблено
Класним керівником ЛПАЛ
Бухнаєвим М.В.

Розглянуто та схвалено
на засіданні методичної комісії
Протокол №3 від 10.01.2012р.
Голова методичної комісії
_____ (Альохіна Т.М.)

Смт. Лиманське
2012р.

ПРОЕКТ

"Ефективне використання матеріалів історичних музеїв в процесі виховання учнів"

В сучасних умовах глобалізації музеї стають одним із важливіших інструментів формування гуманітарних знань у нового покоління. Виходячи з визначення музею як багатофункціонального інституту соціальної пам'яті із функціями охорони, пошуку, документування, виховання, важливішою складовою музейної діяльності є просвітницька та педагогічна робота з учнями і студентами.

Проблема використання історичних музеїв в процесі виховання відображена у статтях, надрукованих в педагогічних виданнях, а також Вісниках, які видає Одеський історико-краєзнавчий музей. Автори стверджують, що в результаті відвідування музею, учні не тільки збагачують свої історичні та культурні знання, а і самі залучаються до творчої діяльності. На думку працівника Одеського історико-краєзнавчого музею А. Карманова "під час екскурсії в музеї збільшується значимість музейного предмету – з простого експонату він стає своєрідним символом тієї чи іншої епохи, культури і впливає на свідомість учня. Автор статті С. Ложко також стверджує, що відвідування музеїв активізує діяльність учнів.

Але в надрукованій та методичній літературі питання ефективного використання матеріалів історичних музеїв взагалі не розглядаються. Тому в цій роботі зроблена спроба узагальнити більш ніж п'ятирічний досвід спільної роботи класного керівника з учнями по використанню матеріалів музеїв, організації екскурсій і уроків в музеях смт. Лиманського, м. Одеси, м. Києва.

Відвідування історико-краєзнавчих музеїв планується як позаурочна форма роботи учнів, що передбачає подальше використання інформації, отриманої під час екскурсії для підготовки учнів при написанні рефератів та інше.

Учнів необхідно підготувати до відвідування музею. Під час вступної бесіди наголошується роль музеїв у суспільстві, а також зазначається, що той матеріальний і духовний спадок, який протягом історії залишили люди після себе, зберігається, вивчається та демонструється в музеях.

Дуже влучне порівняння музею з "біноклем в історію" було запропоновано працівником Одеського історико-краєзнавчого музею Н. Лещинською: "Іноді виникає бажання побачити якусь подію вітчизняної історії в деталях, ніби наблизивши її до себе, або навпаки, є потреба охопити мисленням поглядом великий простір, щоб зрозуміти причини і наслідки, розвиток процесів. І радієш, що такий "бінокль" давно вже використано людством, що створює музеї – сховища нашої пам'яті загальнолюдських цінностей".

Добре, якщо викладач напередодні відвідування музею зможе поставити проблемне питання, заінтригувати, заохотити, націлити. Відвідування музею буде мати сенс тоді, коли воно буде добре сплановано, до цього заходу

заздалегідь готується класний керівник і учні, під час відвідування замовляються тематичні екскурсії, і, нарешті, по закінченню екскурсії проводять обговорення, круглі столи, семінари, конференції.

Загальна мета проекту:

показати можливості застосування краєзнавчого матеріалу в вихованні учнів ліцею.

Мета проекту:

Навчальна: виробити вміння, навички пошуку необхідні інформації; залучити до творчої діяльності, розширити знання учнів з історії рідного краю і України;

Виховна: виховувати патріотизм, любов до Батьківщини, сприяти виховання ділових якостей, ініціативності та цілеспрямованості;

Розвиваюча: розвивати пізнавальні інтереси учнів, вміння самостійно працювати з документами, заохочувати учнів до розв'язування учнями складних задач, розвивати емоції, вміння висловлювати думки та узагальнювати факти .

Завдання проекту та очікувані результати:

1. Підготувати та провести заходи за планом проекту, спрямовані на залучення творчої молоді, демонстрація талантів та здібностей учнів.
2. Формування у учнів навичок організації та проведення різноманітних заходів за планом проекту.
3. Створити фільм-презентацію за планом проекту, познайомити з ним учнів ліцею та шкіл із метою заохочення учнів до відвідування музеїв країни.
4. Провести підсумкову конференцію по проекту.

Учасники проекту:

учні, вчителі, батьки, адміністрація закладу та працівники музеїв смт. Лиманського, м. Одеси, м. Києва.

ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ:

I етап – підготовчий:

- 1.1. Отримання згоди адміністрації на проведення проекту
- 1.2. Узгодження питань про проектну діяльність із керівниками груп та вчителями, які можуть надати допомогу при вирішенні завдань проекту.
- 1.3. Визначити мету і очікувані результати.
- 1.4. Планування проекту з урахуванням планів навчального закладу.
- 1.5. Поширення інформації про проект.
- 1.6. Сформувати ініціативну групу та групи учасників проекту.
- 1.7. Проведення занять з ініціативною групою. Мотиваційна діяльність з метою зацікавлення учнів майбутнім проектом.
- 1.8. Пошук шляхів фінансування.

II етап – Збір необхідної інформації та матеріалів:

- 2.1. Збір інформації.
 - 2.2. Накопичення матеріалів про найцікавіші сучасні музеї району, області, України.
- 2.3. Проведення опитування, анкетування серед учнів з метою виявити, які музеї України вони хотіли б відвідати.
- 2.4. Формування груп активістів в кожному напрямку здійснення проекту.
- 2.5. Підбір матеріалів для оформлення наочності, фотовиставки, презентації проекту.
- 2.6. Зустріч з людьми, які не байдужі і можуть допомогти в здійсненні проекту.

III етап – Визначення напрямів діяльності, планування. ключові моменти діяльності, організація заходів:

- 3.1. Організувати екскурсії учнів I курсу до краєзнавчого музею смт. Лиманському.
- 3.2. Прийняти участь у підготовці та проведенні святкування 200-річчя від заснування смт. Лиманського.
- 3.3. Організувати подорож до м. Одеси та відвідати Одеський меморіальний комплекс "Партизанська слава" смт. Нерубайське.
- 3.4. Організувати поїздку до м. Києва із метою відвідування музею Великої Вітчизняної війни. Проведення уроку на тему "Україна під час II світової війни в Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни"
- 3.5. Провести екскурсії в музеї Чорнобиля
- 3.6. Створити фільм-презентацію за проектом.

- 3.7.** Організувати підсумкові конференції "Ефективне використання матеріалів історичних музеїв в процесі вивчення історії України"

IV етап – Оцінювання результатів

- 4.1.** Зібрано і упорядковано матеріали про створення музеїв в районі, області і країні.
- 4.2.** Проведено екскурсії учнів ЛПАЛ в краєзнавчий музей смт. Лиманського
- 4.3.** Колектив працівників і учнів ЛПАЛ взяли участь у святкуванні 200-річчя заснування смт. Лиманського.
- 4.4.** Організовано подорож і відвідування музеїв учнями ліцею до:
- Одеського історико-краєзнавчого музею
 - Меморіального комплексу "Партизанська слава" в смт. Нерубайське
 - Національного музею історії Великої Вітчизняної війни м. Київ
 - Національний музей Чорнобиль м.Київ
- 4.5.** Створено фільм-презентацію за проектом
- 4.6.** Проведено підсумкову конференцію "Ефективне використання матеріалів музеїв в процесі виховання учнів ЛПАЛ"

1. Інформація про створення краєзнавчого музею селища Лиманського

В приміщенні ЛПАЛ з 2006 року діє:

Краєзнавчий музей засновників селища Зельц (з 1944 року названо Лиманське). Директор музею Рислінг Людмила Фріцевна.

В одному з учбових корпусів ДНЗ ЛПАЛ (збудованому на початку ХХ століття, в якому до 1944 року знаходилась міська управа) створено краєзнавчий музей засновників селища.

Адреса: вул. Чкалова, 1, смт. Лиманське, Роздільнянського р-ну, Одеської області, Україна.

Історія створення музею, його діяльність.

На початку ХІХ століття Причорномор'я активно освоювалось німцями - колоністами. Тоді на красивому березі лиману німці заснували селище Зельці.

Під час ІІ Світової війни потомки засновників селища частково емігрували за кордон або були вивезені в Казахстан і Алтайський край.

З 90^х років нащадки німців - колоністів щорічно приїжджали до землі своїх батьків і по їх ініціативі, при підтримці мешканців села Рислінг Л.Ф. та викладача історії за освітою Будаєвою М.О. почався збір матеріалів з історії Зельц (з 1944 року смт. Лиманське). Директор ЛПАЛ Тенінгольц С.Я., розуміючи важливість справи збереження історичного минулого краю, виділив приміщення для створення краєзнавчого музею села.

В червні 2006 року відбулось відкриття музею. На ньому були присутні мешканці селища, учні ЛПАЛ, шкіл, а також гості із Канади та США, нащадки німців - колоністів, які заснували селище.

Урочисте відкриття музею було доручено нащадку першого голови Марвіну Вайсу (його дід Майки Вайс був першим мером Зельц (Лиманське)).

Сьогодні в музеї знаходяться документи общини, карти, схеми, списки 429 колоністів, фотографії 1920—1941, 1993-2007 років.

В експозиції виставлені: ліжко, стілець, машинка "Зінгер", якій більше 100 років, реставрований рояль 1906 року віденських майстрів, предмети побуту, одяг.

У лютому 2007 року у приміщенні бібліотек № 3 селища Лиманське по ініціативі працівників музею за фінансової підтримки місцевої ради (селищний голова Є.С. Жаріков) відбулася читацька конференція "Доторкнись до історії рідного краю" за трилогією "Горькая правда" нашого земляка Володимира Яковича Буковського.

Старшокласники двох місцевих шкіл та учні професійного аграрного ліцею виступали зі своїми, без перебільшення, маленькими науковими роботами - рефератами, в основі яких були використані історико-документальні факти з трилогії. Природно, на допомогу учням прийшли вчителі історії: ОА.Ніконова (директор ЗОШ № 1 сел. Лиманське Т.В.Гойман), Т.П. Конюх (директор ЗОШ №2 сел. Лиманське С. П. Пастухов), викладач історії ліцею М.В. Бухнаєв (директор Лиманського професійного аграрного ліцею С.Я. Тенінгольц).

Екскурсія в краєзнавчому музеї смт. Лиманського, який знаходиться в учбовому корпусі Ліцею.

Господиня цього патріотично-виховного заходу, завідувача бібліотекою Наталя Василівна Лясоцька не обійшлася без витоків народної мудрості: *"Чим глибше коріння дерева, тим вище його гілля. Бо як немає дерева без коріння, так і не існує майбутнього без минушини. Тому ми лиманчани звернемося до деяких сторінок нашої історії: до виникнення нашого краю. Кучурганського округу, села Зельці, селища Лиманське"*.

Проникливо лунали з вуст дітей: Надії Годзь, Ольги Кожухар, Тетяни Решетникової, Юлії Гентош, Ганни Харлампієвої, Наталі Констаїтинової, Юлії Шарапановської, Романа Михальчука, Ольги Наній, Яна Невинського, Олексія Павлова, Лади Китаєвої, Дмитра Крижанівського про віхи історії їхніх пращурів -німців-колоністів у ХІХ столітті, у роки Радянської влади.

Значимість поруху душі і дорослих, і дітей важко переоцінити. Бо є у сучасному Лиманському краєзнавці рідної землі, без яких не відбулася б ця конференція. Так любити свій отчий дім може тільки гідна продовжувачка своєї роду Людмила Фрицівна Рислінг, директор місцевого історико-краєзнавчого музею перших поселенців - німців — колоністів.

Завжди поруч з нею - її одностудець, позаштатний екскурсовод музею, історик Маргарита Олексіївна Будаєва. А допомагають цим духовно багатим людям відроджувати історію славних предків Євген Сергійович Жаріков, Лиманський селищний голова, вчителі історії та учні.

- На мою думку, наша спільна робота обов'язково матиме продовження, такими словами закінчила читачку конференцію Наталя Василівна.

- Адже, якщо не ми, то хто? Бо, пізнавши історичне минуле краю, наше підростаюче покоління краще буде орієнтуватися у проблемах сучасного життя свого району.

Рішенням Лиманської селищної ради № 70-V від 15 грудня 2006 року Почесним громадянином селища Лиманське став автор трилогії "Горькая правда" В.Я. Буковський. На читачкій конференції селищний голова Є.С. Жаріков урочисто вручив В.Я. Буковському посвідчення.

По ініціативі працівників музею до 75-річчя Голодомору 1932-1933 років була проведена сумісна конференція учнів Лиманського ліцею, місцевих шкіл № 1, №2. На конференцію були запрошені: письменник, "Праведник України" В.Я.Буковський, депутат райради Т.М.Міхова, директор Роздільнянського історико-краєзнавчого музею В.М. Шняга, кореспондент газети "Одеські вісті" П. Голяєва, викладач Лиманської ЗОНІ № 2 Т.П.Конюх, директор Лиманської ЗОШ № 1 Т.В. Гойман, вчителька історії цієї ж школи О.О. Аксьонова, директор Лиманського історико-краєзнавчого музею Л.Ф.Рислінг. На конференції з доповідями про страшні голодні лихоліття виступили Є.Заблудняк, В. Тітов. Поетичні рядки про Голодомор пролунали з вуст учнів ліцею: М.Кизатової, Г.Синюк, Т.Подурець, О.Большової та учнів місцевих шкіл: К.Еріцпохової, М.Коновалова, Ю.Тригубової, К. Городніченко, Т.Довжанської, М. Златогурської, К.Кюдис.

2. Св'яткування 200-річчя селища Лиманського

Щедра і багата земля українська. Щирі і відкриті душі українців. Ніщо не може зіпсувати їм святкового настрою, особливо, коли святкує вся громада, коли гостей чимало приїхало поздоровити зі святом. На всіх вистачить і хліба-солі, і щирих посмішок, і гучних оплесків.

Не став на заваді святкування 200-річчя селища Лиманське (колишнього німецького поселення Зельц), яке відбулося минулої неділі, проливний дощ, що не вщухав цілий день. Чимало народу зібралося з нагоди цієї знаменної події.

Давно не бачила напівзруйнована кірха такого святкового богослужіння, яке провели за всіма канонами римо-католицького віросповідання. Святкову літургію за благословенням єпископа Броніслава з м. Одеса провів отець Ярослав Джицький, декан Миколаївського деканату, настоятель Миколаївської парафії римо-католицької церкви. Свого часу це була найкрасивіша церква півдня України, неодноразово в ній молились єпископи, просячи у Бога миру і злагоди цій землі та людям, що тут проживали. Цього дня молитви читали і на німецькій мові, і на російській. І мешканці Лиманського, і гості - нащадки німців-колоністів, засновників цього населеного пункту, стояли затамувавши подих, іноді підспівуючи півчим.

Не завадив дощ і святковій колоні пройтися центром Лиманського під звуки духового оркестру с. Троїцьке (кер. Микітук Микола) з Градениці Видовище було, дійсно, захоплюючим. Святкова колона зупинилася біля пам'ятника воїнам, які загинули у роки Великої Вітчизняної війни, аби вшанувати їх пам'ять та покласти до підніжжя монумента вінки. Тут же біля пам'ятника народний хор "Надія" Будинку культури № 2 сел. Лиманське виконав пісню. А Лиманський селищний голова запросив усіх до Будинку культури на фестиваль-зустріч з нагоди 200-річчя Лиманського.

У фойє БК перед початком заходу гості змогли ознайомитися з витворами народних умільців Роздільнянщини, зокрема вишиванками роздільнянки Л.С. Попової та учнів школи-гімназії № 1 м. Роздільна, місцевих майстринь Л.М. Кучер, О.В. Кучер, В.Б. Крицької. Тут також були представлені поробки з природного матеріалу учениць 8-А класу Лиманської ЗОШ № 1 Марини Ганзій та Валерії Кожанової. Біля моделей суден юрбилися хлопчики, які їх виготовили. На жаль, саме цього дня ховали керівника судно, авіамодельного гуртка ЦТДУМ Геннадія Івановича Івкіна, який передчасно пішов з життя.

Високих гостей з Німеччини, Канади, Америки, Одеси, Роздільної зустрічали за народним звичаєм хлібом-сіллю на вишитому рушникові. Тут же жінки в українському вбранні з хору "Надія" заспівали низку українських народних пісень, не залишивши нікого байдужим до свого співу, до чарівної української пісні. Члени делегацій з-за кордону тільки встигав фотографувати та робити відео зйомку всього, що відбувалося навколо. На фестиваль-зустріч приїхали також найкращі творчі колективи німецьких організацій, в основному діти.

Бажаючих подивитися святкове дійство, виявилось чимало. У Будинку культури № 2 ніде було яблуку впасти. Перед початком заходу, за традицією, у залу внесли Державний Прапор України та Прапор Лиманського, стоячи слухали Гімн України. Літературно-музичною композицією "Тобі, моє Лиманське!" свято відкрили господарі - дитячий самодіяльний колектив "Промінчик" Лиманського БК № 1.

Господарі розпочинають і продовжують. Слово надається Лиманському селищному голові Євгену Сергійовичу Жарікову, який привітав усіх присутніх з ювілеєм селища, побажав добробуту у родинах, розквіту Лиманського, щоб кожному мешканцю тут добре жилося. Також цього дня лиман чан та гостей з-за кордону поздоровила начальник управління у справах національностей та релігій Одеської облдержадміністрації Я.О. Резнікова, яка зачитала привітання від голови Одеської ОДА М.Д. Сердюка і вручила Почесні грамоти віцепрезиденту Асоціації німців України О.М. Келеру, голові Гвардійського німецького культурного центру зустрічей "Перлина" В.П. Вайсбек та засновниці і керівнику Лиманської філії Одеського історико-краєзнавчого музею Л.Ф. Ріслінг, які доклали чимало зусиль у проведення цього заходу. Теплі привітання лунали і від депутата облради Н.Б.Марчук.

С подарунком завітали на свято в.о. голови райдержадміністрації Ф.В.Сігал та голова районної ради І.Б.Сікачин. Відтепер у селищній раді з'явився новий комп'ютер, що викликало бурхливі оплески у залі. Когорта працівників підприємств, установ та закладів Лиманського була нагороджена Почесними грамотами від райдержадміністрації та районної ради. Голова Всеукраїнської ради німців Г.Е. Мозер відзначив, що до сьогоднішнього заходу вдалося приурочити семінар істориків, які вивчають історію виникнення німецьких поселень, Всеукраїнський фестиваль народної творчості німців, який проходить на території України у м. Ялта. Також він запропонував знайти у Німеччині селище чи місто, яке б стало побратимом Лиманського. Лунали привітання і від представників національно-культурних товариств Одеської області, зокрема етнічних росіян, болгар та ін.

На святі були озвучені імена благодійників, завдяки яким відбулася ця зустріч на гостинній українській землі, зокрема управління у справах національностей та релігії начальник Я.О. Резнікова), Гвардійський німецький центр "Перлина" (голова В.П. Вайсбек) за фінансової підтримки благодійного фонду громадського розвитку (генеральний директор Т. Хесс), Роздільнянська райдержадміністрація (в.о. голови Ф.В. Сігал), керівництво ТОВ "Міжнародний аеропорт" "Лиманське" (О.Л. Желясков, О.В. Скобліков), ВАТ "Шлях Ілліча" (І.М. Дворнік), ТОВ "Лиман" (Ю.З. Овсієнко), Лиманська селищна рада (голова Є.С. Жаріков), приватні підприємці: В.Б. Григорчук, М.І. Дворник, А.В. Рудич, М.Г. Чечушков, О.М.Зяблов, І.В. Богопольський, М.І. Маковейчук, В.М. Олейник, Н. Юрчишина, Г.Н. Худомака, Р.О. Костюк, Т.В. Базанова, Г.В. Кулібаба.

200 років для історії - миттєвість, а для людських доль - то майже 4 покоління. Тих, хто пам'ятає перших поселенців, залишилися одиниці. У Лиманському проживає така жінка - Єва Балтазарівна Зандер (Гончар), якій

наразі 97 років з хвостиком. Вона є дочкою перших поселенців-колоністів. Її батько Балтазар Зандер приїхав сюди дитиною у 1808 році зі своїми батьками. Тут пройшло його дитинство. Тут знайшов своє кохання. Дуже важкі випробування випали на його долю. Втім, як і всім народам під час сталінського режиму і репресій. Єва Балтазарівна працювала всі своє життя, виростила чотирьох чудових дітей. Ще й досі розмовляє з акцентом на українсько-німецькій мові (бо чоловік був українцем). Має добру пам'ять і ще й співає. Але на святі, на жаль, вона не змогла бути присутньою. А заспівала гостям заходу її дочка Віра Китаєва, яка вже понад 40 років співає на самодіяльній сцені. Цього разу вона разом з Артемом Устенком виконали пісню "Обійми" про батьків і дітей, про вічну любов між ними. А через дочку Єві Балтазарові Зандер була вручена стрічка "Нащадкам засновників селища" та цінний подарунок.

Цією стрічкою також нагороджені Ф.К. Міхєєв, Є.А. Заволока, Л.В. Карасьова, М.С. Аксьонова, Л.К. Нікітіна, Л.Ф. Ріслінг, В.С. Тонітовський, В.Р. Нюренберг, М.І. Вайс, Т.Ф. Нюренберг.

Професор, доктор історичних наук Е.Г.Плеська закликала всіх присутніх не забувати історію, завжди пам'ятати тих, хто жив на цій території, хто чимало зробив для цього краю, вкладаючи всі душі у розквіт цієї землі.

Звичайно, не могли обійти увагою і гостей з-за кордону і надали слово громадянину США, штат Північна Дакота, правнуку першого мера Зельца пану Мервіну Вайсу, який був дуже вдячний Людмилі Францівні Ріслінг та автору трилогії "Горькая правда" Володимиру Яковичу Буковському, який також привітав Лиманську громаду зі святом і подарував декілька примірників своїх книг, за великий внесок, який вони зробили в увічнення пам'яті добрих справ німців-колоністів, які 200 років тому стали засновниками Зельцьких поселень на Одещині. Взагалі, він вдячний всім, хто шанує пам'ять, хто бережно ставиться до історії рідного краю, хто зберігає історію селища. А шанований гість з Німеччини доктор Йоганн Дерцапу з Мюнхена, нащадок вихідців з Зельца не тільки привітав присутніх зі святом, а й привіз на фестиваль діжечку німецького пива. Право відвідати його першим було надано лиманському селищному голові Є.С.Жарікову, згодом смакувати німецьке пиво могли і глядачі концертної програми.

Неоцінений внесок у розвиток населеного пункту зробили ветерани Великої Вітчизняної війни, на долю яких випали випробування війною, післявоєнного лихоліття, які були наставниками, зразком для наслідування молодого покоління. І сьогодні, вшановуючи цих літніх людей, Лиманський селищний голова вручив їм Почесні грамоти від районної ради ветеранів.

Божого благословення, миру, злагоди, взаєморозуміння на багато років лиманській громаді та гостям заходу побажав настоятель Свято-Петропавлівського храму селища Лиманське отець Іоанн.

Багато пережило селище за період свого існування - і холод, і голод, і війни, і розруху. Але завжди були люди, які своєю працею облаштовували його, розбудовували, прикрашали. І саме цього дня всім їм велика дяка і низький

уклін від усієї лиманської громади і почесна стрічка "Заслужений житель селища".

Виступи видатних людей та привітання громаді перепліталися з номерами художньої самодіяльності місцевих аматорів сцени та художніх колективів, які з'їхалися з районів Одещини. І не назвати їх просто не можливо, адже видовище було просто захоплюючим! Серед них: хореографічний колектив з Кремидівки "Хофнунг", народний хор "Надія" Лиманського БК № 2, самодіяльний колектив "Промінчик" Лиманського БК № 1, вихованці місцевого дитсадку № 2, Оля Юрчишина, молодша та старша групи дитячого танцювального колективу Лиманського БК № 3 "Полум'я", учні Лиманської ЗОШ № 1 Ростислав Єноктаєв, Лідія Іванова, педагогічний колектив Лиманської школи-інтернату, дуєт "Разом" (Лариса Жуматій та Олександр Лагутін, акомпаніатор Володимир Шевцов), лауреат та дипломант міжнародних та всеукраїнських конкурсів, балерина Валерія Галиновськ юна гімнастка Ліза Алексєєва з м. Одеса, Олег Покалюк, танцювальний колектив "Глекхен", вокальний колектив "Перлина" з Гвардійського, ансамбль гітаристів "Айнхайт" з Рені, танцювальний дуєт "Ліцей" з Южного) творчий колектив "Мелодія Дуная" з Ізмаїла, арт-балет "Forte", звідний вокальний колектив "Слов'яночка" з Роздільної, дипломант і переможець багаточисельних конкурсів, бронзовий призер Міжнародного конкурсу в Словаччині 2008 року вокальний ансамбль "Чарівниця" народного театру естради Роздільнянського районного Палацу культури (керівник - начальник відділу культури РДА, Заслужений працівник культури України, Н.С. Пояцика), танцювальний дуєт "Блек сі" (сестри Марина та Ірина Костюченки) та інші.

Під завісу свята пролунала пісня "Ми бажаємо вам добра", а всім художнім колективам було вручено дипломи та медалі. Медалі та диплому був також удостоєний гостинний господар - Лиманський селищний голова Євген Сергійович Жаріков, який потурбувався про те, щоб всі учасники були нагодовані.

Гості роз'їхалися, а для молоді було влаштоване народне гуляння. Давно не бачило Лиманське такого свята! Давно стільки гостей не з'їжджалося у цю гостинну "хату", де завжди раді всім...

3. Виховна година на тему: "Україна під час другої світової війни"

Мета: повторити, закріпити й узагальнити навчальний матеріал із даної теми, розвинути вміння та навички самостійної роботи з додатковим історичним матеріалом, аналізувати побачену та почуту інформацію. Виховувати в учнів почуття патріотизму, гордості за своїх предків — воїнів Великої Вітчизняної війни, повагу до історичного минулого нашої Батьківщини.

Вступне слово класного керівника. Учні, ми з вами знаходимось на території Національного музею історії Великої Вітчизняної війни. І це не випадково. Сьогодні величне та воістину героїчне свято — День визволення України від німецько-фашистських загарбників.

На уроках з історії України ми щойно завершили вивчати тему "Україна під час Другої світової війни (1939-1945 рр.)". Сьогодні в цьому прекрасному музеї ми підіб'ємо підсумки вивченого матеріалу й одночасно з тим, сподіваюсь, дізнаємось багато чого нового та цікавого про цю героїчну сторінку історії нашого народу.

Для того щоб легше вам зорієнтуватись у музеї, хочу зауважити, що тематика виставково-експозиційних залів музею побудована за хронологічним принципом складається з 15-ти залів, які відображають основні віхи історії Другої світової та Великої Вітчизняної війни.

Проходимо в перший зал музею.

Зал 1. Початок Другої світової війни

Використовуючи опорні знання учнів із всесвітньої історії, пригадаємо прихід Гітлера до влади в Німеччині, про його прагнення підкорити весь світ і завоювати весь життєвий простір для німецької чистокровної раси. Звертаємо увагу на складну геополітичну ситуацію, яка склалася в Європі та у світі напередодні війни, а також про радянсько-німецький пакт про ненапад і таємні протоколи від 23 серпня 1939 року.

Для активізації опорних знань учнів учителем ставляться запитання типу:

Коли підписано радянсько-німецький пакт про ненапад?

Що ви знаєте про зміст таємних протоколів, що супроводжували цей пакт?

Як називався план нападу Німеччини на Польщу?

Коли розпочалась Друга світова війна?

Пригадаємо про радянські територіальні придбання 1939-1940 років (1939 р. - Західна Україна та Західна Білорусія. Протягом 1940 р. до СРСР

приєднано Північну Буковину, Північну та Південну Бессарабію, країни Прибалтики та територію на кордоні з Фінляндією - Карельський перешийок).

Далі звертаємось до експозицій музею й робимо короткий огляд першого виставкового залу.

Зал 2. Початок Великої Вітчизняної війни

Учитель. 22 червня 1941 р. почалась Велика Вітчизняна війна. Близько четвертої години ранку фашистська авіація завдала удару по радянських містах і важливих стратегічних пунктах (у т. ч. бомбардувань зазнали Київ та аеродром у Жулянах). Потім війська вермахту перейшли радянський кордон. Початок війни для СРСР виявився вкрай несприятливим.

Використовуючи раніше набуті знання, разом з учнями з'ясуємо причини невдач Червоної Армії на початковому етапі війни, а саме:

- ◆ Керівництво країни не хотіло вірити в можливий швидкий початок війни й цим сковувало дії своїх підлеглих, дезорієнтувало їх.

- ◆ Довоєнні репресії знищили більшу частину вищого та середнього командного складу армії.

- ◆ Невірне стратегічне розміщення військ і резервів (зосереджені біля кордонів війська опинились у руках ворога й були знищені в перші дні війни).

- ◆ Червона армія не закінчила переозброєння новими зразками зброї та військової техніки.

- ◆ Демонтаж оборонних споруд на лінії старого радянського кордону.

Говоримо про введення режиму воєнного стану та проведення мобілізаційних заходів (30 червня 1941 року створено державний Комітет оборони). Червень-серпень 1941 року — тільки з України мобілізовано 2 млн осіб, на воєнний лад перебудовано народне господарство.

Евакуйовано 3,8 млн робітників, селян і службовців, більше 550-ти підприємств, майно колгоспів, радгоспів, установ.

Знищувалось усе, що не могли вивезти в тил. Одночасно з цим у роботі з евакуації спостерігалась велика дезорганізація: було обмаль часу, і тому до рук фашистів потрапили величезні матеріальні цінності.

Робимо короткий огляд експозиції другого залу музею.

Зал 3. Оборона Києва

Розпочинаємо розповідь із початку прикордонних боїв перших днів війни (здається танковий бій 23-29 червня 1941 р. у районі Рівне-Луцьк-Дубно-Броди та його наслідки). Обговорюються спроби Червоної Армії зупинити противника на старому державному кордоні та прорив німецькими військами оборони Південно-Західного фронту. 11 липня 1941 року фашистські війська підійшли до р. Ірпін, що за 15 км від Києва.

Бесіда за запитаннями з метою актуалізації опорних знань:

Коли розпочалась оборона Києва?

Скільки днів вона тривала?

Які війська обороняли Київ?

Наводимо статистичні дані:

- ◆ Київ обороняли війська Південно-Західного фронту під командуванням генерал-полковника М. П. Кирпоноса (5А, 37А, 26А), частини УР;
- ◆ 200 тис. мешканців Києва влились до військ Південно-Західного фронту;
- ◆ 900 тис. киян стали добровольцями або поповнили ряди винищувальних батальйонів;
- ◆ 160 тис. мешканців міста працювали на будівництві оборонних споруд.

Далі використовуємо повідомлення учениці про оборону Києва в районі селища Жуляни (базується на інформації Книги пам'яті України: Місто-герой Київ у спогадах місцевих жителів — очевидців подій). Учні користуються картою "Героїчна оборона Києва (11 липня-15 вересня 1941 року)" — експонатом музею.

Критична обстановка під Києвом сталася 8-10 серпня. У ці дні частинам 95,132 та 299-ї піхотних дивізій ворога вдалося вийти на околицю Жулян, Голосіївських висот, підійти до Лисої Гори. Здавалось, ще мить - і гітлерівці увірвуться до міста. Для зміцнення керівництва військами, що захищали Київ, у ході бойових дій було створено 37-му армію. Подальше просування ворога було призупинено самовідданими діями бійців і командирів 14-ї, 206, 284, 295-ї стрілецьких дивізій, 2, 3, 5, 6 та 212-ї повітряно-десантних бригад, підрозділів народного ополчення, комсомольського полку, бронепоездів, моряків Дніпровського загону Пінської військової флотилії. Бої велись із надзвичайною жорстокістю. Лінія окопів проходила вздовж окружної дороги та частково через селище Жуляни. Будинки, господарські споруди, погребі ставали вогневими точками, складами боєприпасів, перев'язочними пунктами. Безпосередньо на цій ділянці фронту оборону столиці тримали бійці 212-ї повітряно-десантної бригади під командуванням полковника І. І. Затевахіна.

На підтримку військ Київського укріп-району 8 серпня 26-та армія завдала контрудару в напрямку Богуслава. На світанку 11 серпня, розвиваючи успіх попередніх днів, наші бійці завдали ворогові сильного удару за всіма напрямками наступаючих військ. Були відбиті Теремки, Мишоловка, Чабани, Пирогів і Жуляни. У ході боїв було розгромлено 44, 71, 299-у німецькі дивізії. Багато бійців і командирів Червоної Армії були нагороджені орденами та медалями, а військові частини — червоними прапорами трудящих міста.

Пропонується перегляд документального фільму "Оборона Києва" (3~4 хв).

Далі робимо короткий огляд експозиції 3-го залу музею.

Відповідаємо на запитання учнів.

Зал 4. Оборона Одеси. Бойові дії в Лівобережній Україні та в Донбасі. Битва за Москву, Ленінград і в Заполяр'ї

Акцентуємо увагу учнів на ключових подіях і датах, що висвітлюються в цьому розділі. Використовуємо опорні знання учнів і зупиняємось на таких аспектах:

◆ 5 серпня-16 жовтня 1941 року. Героїчна оборона Одеси (тривала 73 дні), її обороняли Окрема Приморська Армія (командуючий генерал Петров), Чорноморський флот (командуючий адмірал Октябрьський);

Оточення радянських військ у районі Умані (6А, 12А);

◆ 18 серпня — фашисти вирвались до Дніпра. Оточення військ Південно-Західного фронту східніше Києва (Лохвиця) (5А, 21А, 26А, 37А). Загинули командуючий генерал М. Кирпонос, член Військової Ради М. Бурмистенко, начальник штабу генерал В. Тупіков, а 665 тис. воїнів потрапили в полон;

◆ літо-осінь 1941 р. Захоплено всю Правобережну Україну, більшу частину Лівобережної України та Крим (за винятком Севастополя);

◆ 29-30 вересня, 1941 рік. Бабин Яр (Київ) - розстріляно понад 100 тис. осіб;

◆ Московська битва (30 вересня 1941 р.~20 квітня 1942) - оборонна операція (30 вересня-20 грудня 1941 р., наступальна операція - 5 грудня 1941 рік -20 квітня 1942 р.);

◆ Донбаська оборонна операція (29 вересня — 4 листопада 1942 р.) — військами Південного фронту до південної ділянки фронту прикуто значні сили ворога.

◆ 31 грудня завершальна евакуація промислових підприємств;

◆ бої за Харків (кінець вересня — 25 жовтня, 1941 рік).

Розповідь учня (Уривок зі "Щоденника" О. Довженка)

"...переконаний, що загибель Шостої армії, а разом із тим і зрив Харківського наступу сталися внаслідок не так фатальної закономірності через німецькі сили, як через наслідок допущених нами елементарних помилок... Думаю, що цивільний бедлам довоєнного часу дає себе знати й зараз у війні. Пригадується, царська армія билась краще. Була краща дисципліна, краща виучка та було ще щось вічне, високе, усім дороге та доступне — віра і Батьківщина. Билися за Бога й за Матінку-Росію. Зараз Бога нема. Росія класова, усе що вилучене, — сприйняте розумом, почуттям викорчуване, і душа стала дірява в людини..."

◆ оборона Ленінграда (розпочалась 8 вересня 1941 р. та тривала 900 днів і ночей).

Дивимось фільм "Оборона Одеси".

Робимо короткий огляд експозицій залу.

Зал 5. Бойові дії на Кримському півострові. Оборона Севастополя та Керчі

Пригадаємо ключові події цього періоду:

◆ 25 грудня 1941 р.-2 січня 1942 р. - Керчинсько-Феодосіївська наступальна операція Червоної Армії (очистили від ворога Керченський півострів, але визволити Крим не вдалось);

◆ 30 жовтня 1941 р.-4 липня 1942 р. - оборона Севастополя, що тривала 259 днів;

◆ 12 травня-29 травня 1942 р. — бої за Харків, у результаті яких 240 тис. радянських солдат та офіцерів потрапили в полон;

Учитель наводить цитату зі "Щоденника" О. Довженка.

"Уся фальш, уся тупість, усе безпардонне та безтямне ледарство, увесь наш псевдodemократизм, перемішаний із рабством — усе вилізає боком і несе нас, як перекотиполе, степами, пустелями. І над усім цим — "Ми переможемо!"

◆ 15 травня 1942 р. - Червона Армія залишила Керч.

Робимо огляд експозиції зала.

Зал 6. Фашистський окупаційний режим

Учитель. Давайте разом пригадаємо, що 22 серпня 1942 р. радянські війська залишили м. Свердловськ Луганської області - останній населений пункт України.

Діалогічна бесіда за запитаннями

На які адміністративні одиниці було розчленовано фашистами територію України? (*Рейхскомісаріат "Україна", дистрикт "Галичина", губернаторство "Трансністрія", прифронтована зона.*)

На які сили опиралися загарбники, установлюючи свій "новий" порядок на окупованих землях? (*Державна таємна поліція (гестапо), озброєні загони націонал-соціалістичної партії Німеччини (СС), служба безпеки (СД), поліція, армія.*)

У що передбачалось переробити Україну згідно з німецьким планом "Ост"? (*Колонія, аграрно-сировинний придаток рейху, "життєвий простір" для "вищої раси", місцеве населення — частково знищити, частину — стерилізувати та перетворити на рабів.*)

Учні на підставі повідомлення про злочини фашистів на території України в період окупації роблять висновки:

◆ усі 103 тижні окупації Києва (щовівторка та щоп'ятниці) фашисти розстрілювали людей у Бабином Яру;

◆ 850 тис. євреїв знищено в Україні в перші тижні окупації;

◆ 215 сіл спалено на території України;

◆ 3,9млн цивільного населення вислано до 150-ти концтаборів (Львів, Київ, Кам'янець-Подільський, Умань, Володимир-Волинський та ін. Найбільший з них "Грос-Лазарет" у м. Славути Хмельницької обл.).

Коментуємо експозицію музею (звертаємо увагу на рукавички з людської шкіри та мило з людських кісток).

Зал 7. Втрати України від фашистського терору та грабунку

Використовуємо статистичні дані. За роки окупації України:

- ◆ вивезено на роботу до Німеччини 2,3 млн населення;
- ◆ робочий день при мінімумі зарплати тривав 12~14 годин;
- ◆ до Німеччини вивозили устаткування, сировину, метали, продовольство, предмети мистецтва, музейні експонати й навіть родючий український чорнозем;
- ◆ колгоспи оголосили "державними маєтками", землю — державною власністю III рейху;
- ◆ кожний четвертий боєць Червоної Армії — українець;
- ◆ 8 млн осіб (п'ята частина населення України) загинули (2,5 млн у боях, 5,5 млн військовополонені та цивільні особи вивезені до Німеччини);
- ◆ утрати України по відношенню до загальних утрат СРСР - 40-44 %;
- ◆ демографічні втрати в цілому складають 14,5 млн;
- ◆ обезлюдніли міста Київ (з 900 тис. залишилися 186 тис. осіб), Одеса й Харків - залишилось по 200 тис. осіб;
- ◆ 10 млн населення України - залишились без житла;
- ◆ загалом знищено на території України (німецькою Армією під час окупації, а Червоною армією під час відходу Україною) -16150 підприємств, 27910 колгоспів, 872 радгоспи, 1300 МТС;
- ◆ вивезено до Німеччини - 9200 тис. т зерна, 622 тис. т м'яса, 950 тис. т олії, 208 тис. т вершкового масла, 2500 тис. т фуражу, 3500 тис. т картоплі.

Перегляд відеофільмів "Київ в окупації", "Окупаційний режим і терор".
Робимо огляд залу.

Зал 8. Антифашистський рух опору українського народу

Учитель разом з учнями з'ясовує, скільки течій руху опору було в Україні й які саме? (Радянські партизани та підпільники; партизани та підпільники (ОУН-УПА.)

Акцентується увага на тому, що радянське керівництво не було готове до введення партизанської війни. Поспіхом (червень-вересень, 1941 рік) створено: 23 підпільні обкоми, 685 міських і районних підпільних комітетів, 4316 підпільних організацій і груп КП(б)У, 3500 груп для партизанської та диверсійної роботи в Україні (на червень 1942 року з них вижило лише 22 групи).

Разом пригадуємо, які найбільші партизанські загони діяли на території України? (С. Ковпака, С. Руднєва, О. Федорова, М. Наумова, О. Сабурова, Вершигори, Ладухи та ін.).

30 травня 1942 р. при ставці ДКО створено Центральний штаб партизанського руху (ЦШПР), який очолив П. Пономаренко, а в червні 1942 р. створено ЦШПР, який очолив Т. Строкач.

Після перемоги під Москвою партизанський рух набув масового характеру. Згадуємо про піонерів-героїв — партизан В. Котика, Л. Голікова та інших і підпільні організації. У листопаді 1941-лютому 1942 р. у м. Дружківка створено комсомольську організацію "Ленінська іскра", протягом листопада 1941~травня 1942 р. у м. Полтава діяла "Нескорена полтавчанка", із 30 вересня 1942 р. по січень 1943 р. у м. Краснодон діяла найбільш відома підпільна організація "Молода гвардія" (О. Кошовий, У. Громова, С. Тюленін), до лютого 1943 року в с. Кримка Одеської обл. діяла "Партизанська іскра", яку очолив учитель В. Моргуненко, та ін.

Чисельність партизанський загонів у 1943 р. становила 29,5 тис. осіб, а в січні 1944 р. - 68,5 тис.

Найбільш впливовими та поширеними були операції партизанських з'єднань 12 червня 1943 р., коли розпочались "Карпатський рейд" з'єднання С. А. Ковпака та "Рейкова війна", що привела до ослаблення фашистських військ перед Курською битвою. Згадуємо про особливий розвідувально-диверсійний загін Д. Медведєва, де діяв розвідник М. Кузнецов (м. Рівне).

Оглядаємо експозицію залу.

Зал 9. Народне господарство, наука та культура України — фронту

Пригадуємо, що тисячі українських інженерів, робітників, учених воювали на фронті, з України в тил евакуйовані 70 ВНЗ до Саратова, на Урал, у Сибір і Середню Азію, 400 академіків, професорів, докторів наук працювали в евакуації.

Інститут електрозварювання Є. Патона розробив автоматичне дугове зварювання корпусів танків Т-34 під флюсом (**демонструємо зварювальний апарат**). Інститут клінічної фізіології (О. Богомолець, В. Філатов, Р. Кавецький) та інші не переривали дослідження в галузі воєнно-польової хірургії, лікування інфекційних і травматичних захворювань, на медико-санітарному обслуговуванні в Червоній Армії перебувало 16 тис. лікарів з України. О. Довженко створює кіноповість "Україна в огні", О. Корнійчук написав "Партизани в степах України" та "Я єсть народ..."), створювались фільми на Одеській і Київській кіностудіях ("Олександр Пархоменко", "Як гартувалася сталь", "Партизани в степах України", "Україна в огні").

Робимо огляд експозиції залу.

Зал 10. Сталінградська битва, битва за Кавказ, Курська битва. Початок масового вигнання фашистів з України

Пригадуємо матеріал із всесвітньої історії за 11-й клас, використовуючи між-предметні зв'язки.

Сталінградська битва (17 липня 1942 р.-2 лютого 1943 р.):

1) Оборонна (17 липня-18 листопада 1942 р.).

2) Наступальна (19 листопада 1942 р.-2 лютого 1943 р.).

Війська: Сталінградського, Південно-Західного, Донського, Воронежського фронтів, Волзька військова флотилія. Здійснено корінний перелом у ході Другої світової війни.

Битва за Кавказ (25 липня 1942 р.-9 жовтня 1943 р.):

1) Оборонна (25 липня-31 грудня 1942 року).

2) Наступальна (1 січня-9 жовтня 1943 року).

Курська битва. Операція "Цитадель" (5 липня-23 серпня 1943 року):

1) Оборонна (5-23 липня 1943 року).

2) Наступальна (23 липня-23 серпня 1943 року).

Закріплено корінний перелом у ході війни; вихід радянських військ до Дніпра.

Кінець грудня 1942 р — початок визволення України (с. Півнівка Міловського району Ворошиловградської області).

11 серпня 1943 року. - німці розпочали будівництво укріплень "Східного валу" на річках Дніпро та Молочна.

З'ясовуємо:

♦ Які найбільші наступальні операції провела Червона Армія з визволення Лівобережної України?

1. Харківська операція (грудень 1942-березень 1943 р.). Літня кампанія (1943 р.).

2. Білгородсько-Харківська (23 серпня визволено Харків).

3. Донбаська (13 серпня~22 вересня 1943 р.).

4. Чернігівсько-Прип'ятська (26 серпня-30 вересня 1943 р.).

5. Запорізька (10~14 жовтня 1943 р.).

6. Мелітопольська (26 вересня—5 листопада 1943 р.).

Оглядаємо експозицію та коментуємо її.

Зал 11. Битва за Дніпро. Визволення Києва

Пригадуємо:

♦ **Серпень-грудень 1943 р.** Битва за Дніпро (звільнено Лівобережну Україну, Донбас, захоплено плацдарми на правому березі Дніпра).

♦ **20 жовтня 1943 р.** Перейменовано fronti: Воронежський — у 1-й Український, Степовий — у 2-й Український, Південно-Західний — у 3-й Український і Південний — у 4-й Український.

♦ **3-13 листопада 1943 р.** Київська наступальна операція (6 листопада визволено Київ).

Запитуємо:

♦ Які війська визволяли Київ? (1-й Український фронт (ком. генерал-полковник М. Ватутін), зокрема: 38А під ком. ген. Москаленка за підтримки 40А, 27А, 60А).

♦ Які плацдарми було захоплено радянськими військами на правому березі Дніпра для оволодіння містом? (Букринський, Лютіжський).

◆Коли та до річниці якого свята визволяли столицю України? (6 листопада; до річниці Великої Жовтневої Соціалістичної революції).

Дивимось фільми "Визволення Лівобережної України", "Визволення Києва". Робимо огляд експозиції залу музею.

Зал 12. Завершення визволення України від фашистських загарбників

Пригадуємо разом з учнями найголовніші наступальні операції Червоної Армії з визволення Правобережної та Західної України й даємо їм коротку характеристику:

◆Житомирсько-Бердичівська (24 грудня 1943 р.-15 січня 1944 р.);

◆Корсунь-Шевченківська (24 січня-17 лютого 1944 р.);

◆Рівненсько-Луцька (27 січня—11 лютого 1944 р.);

◆Нікопольсько-криворізька (30 січня— 29 лютого 1944 р.);

◆Проскурівсько-Чернівецька (4 березня-17 квітня 1944 р.);

◆Умансько-Ботошанська (5 березня — 17 квітня 1944 р.);

◆Березнегувато-Снігурівська (6-18 березня 1944 р.).

Наводимо факти:

◆26-28 березня 1944 року - подвиг моряків-десантників під командуванням ст. лейтенанта М. Ольшанського в Миколаєві (55 Героїв Радянського Союзу в одному бою).

◆Одеська операція (26 березня-14 квітня 1944 р.);

◆Кримська (8 квітня-12 травня 1944 р.). Наводимо факти:

9 травня визволено Севастополь.

Повідомлення учня (зі спогадів маршала О. Василевського "Дело всей жизни").

"...Немецко-фашистское командование понимало, что с потерей Украины рухнет Восточный фронт на юге нашей страны. Однако, преувеличивая потери и усталость Красной Армии и надеясь на сильную распутицу, оно полагало, что до лета крупные операции с нашей стороны в Южном Крыму до фронта исключены и что это позволит собрать необходимые силы, восстановить оборону по Днепру и связь со своими войсками, запертыми в Крыму...

В Южном Крыму советско-германского фронта гитлеровцы имели в начале 1944 года одну из наиболее крупных стратегических группировок. Построжайшему указанию Гитлера они любой ценой должны были удержать за собой богатейшие хлебные районы Правобережной и Западных областей Украины: Никополь с его предприятиями по добыче и переработке марганца, Криворожский бассейн, богатый железной рудой, и Крым... Гитлеровское командование еще надеялось и на восстановление своей обороны по Днепру..."
Робимо огляд експозиції.

Зал 13. Остаточне вигнання фашистів з території СРСР. Визволення країн Центральної та Південно-Східної Європи. Антигітлерівська коаліція. Завершення Великої Вітчизняної та Другої світової війни

Пригадаємо останні наступальні операції Червоної Армії на території України (липень-жовтень 1944 року) — Львівсько-Судомирська, Карпатсько-Ужгородська (с. Лавочне Дробинської області — останній населений пункт на території України, визволений від фашистів 8 жовтня 1944 р.)

14 жовтня 1944 р. - урочисте засідання в Києві на честь визволення України (уважається офіційним Днем визволення України).

Визволення Закарпаття — 28 жовтня 1944 р. (4-й Укр. фронт).

Запитання до учнів

Назвіть найбільші наступальні операції Червоної Армії з визволення Європи. *(29 жовтня 1944-13 лютого 1945 рр. - визволення Угорщини військами 2-го та 3-го Українських фронтів. Кінець жовтня*

1944 р. — повністю звільнено територію СРСР. 13 січня-25 квітня 1945 р. — Східно-Прусська операція. Звільнено Східну Прусію й Північну Польщу. 17 січня 1945 р. - звільнено Варшаву. 13 лютого 1945 р. — взято Будапешт. 16 березня-15 квітня

1945 р. - Віденська стратегічна наступальна операція. 4 квітня-8 травня

1945 р. — Берлінська наступальна операція. 25 квітня 1945 року — зустріч радянських та американських військ на р. Ельба. 6-11 травня 1945 р. — Празька наступальна операція, у ході якої Прагу звільнено 9 травня. 8 травня 1945 року — Акт про беззастережну капітуляцію фашистської Німеччини; 9 травня 1945 року - День Перемоги; 24 червня 1945 року — Парад Перемоги в Москві на Червоній площі.)

Дивимось фільм "Парад Перемоги" та пригадаємо — 9 серпня 1945 р. СРСР оголосив війну Японії, 9 серпня-2 вересня 1945 р. - Маньчжурська наступальна операція, 2 вересня 1945 року — закінчення Другої світової війни.

Робимо огляд експозиції залу.

Зал 14. Зал пам'яті

Оглядаємо експозицію залу. Хвилиною мовчання вшановуємо пам'ять полеглих за нашу Батьківщину. Відвідуємо Зал Героїв Радянського Союзу на третьому поверсі музею.

Підбиваємо підсумки виховної години

Учні разом з класним керівником роблять висновки про те, що значення сьогоденної виховної години не лише в розширенні та збагаченні знань із даної теми, а й у тому, що він залишив слід у наших серцях, ми вшанували пам'ять героїв, які захищали нашу землю в роки грізного лихоліття.

4. Матеріали конференції на тему: "Ефективне використання матеріалів історичних музеїв в процесі виховання учнів"

Мета конференції:

Зосередити увагу учнів на проблемі і викликати у них інтерес до теми, спробувати розв'язати проблемне питання, надати можливість виступити по темі, підвести підсумки проекту.

Вступне слово вчителя:

Виховна робота прилучає учнів до розуміння історії, збагачує їх знання, розширює світогляд, сприяє росту зацікавленості до історії.

Зрозуміти і оцінити сьогодення можливо тільки порівнюючи його з минулим. Однією з форм позакласної виховної роботи епізодичного характеру є екскурсії.

Останнім часом ми з Вами відвідали історичні міста і музеї.

Меморіальний комплекс "Партизанська слава" смт. Нерубайське.

Краєзнавчий музей смт. Лиманського

Одеський історико – краєзнавчий музей

Національний музей історії Великої Вітчизняної Війни м. Київ

Національний музей Чорнобиль м. Київ та інші.

Актуалізація і мотивація учнів:

Сьогодні ми спробуємо відповісти на питання:

Чи впливає на наш світогляд, чи збагачує наші знання відвідування музеїв?

Учасники конференції:

Ініціативна група проекту, учні груп: 60, 61, 62, 64, 40, 43, 6.

Педагогічні працівники ДНЗ "Лиманського професійного аграрного ліцею".

Програма конференції:

Виступ учнів з докладами

1. Історія створення та експонати краєзнавчого музею смт. Лиманського.

Група 43 Ясинська О.

2. Про святкування 200- річчя селища Лиманського.

Група 40 Вахоніна С.

3. Інформація про експозиції та спогади про відвідування:

- 1) Меморіального комплексу "Партизанська слава" смт. Нерубайське.
Група 62 Писаренко М.
- 2) Національного музею історії Великої Вітчизняної Війни м. Київ.
Група 64 Рачек І.
- 3) Національного музею Чорнобиля м. Київ.
Група 64 Городецький Д.
4. Огляд та обговорення фільму презентації за проектом.
Група 61 Бойчук І.

Підсумки конференції:

Під час мандрівок і екскурсій в музеях, роботи над проектом та обговорення проблеми на конференції учасники дістали висновків.

Позакласна виховна робота дає можливість задовольнити та розвивати індивідуальні та пізнавальні інтереси учнів.

Ефективність і педагогічне значення високі:

1. Відвідування музеїв дають можливість учням ознайомитися з історико–краєзнавчими об'єктами в їх природних умовах.
2. Екскурсії конкретні і предметні, вони допомагають учням створити більш об'єктивні уявлення про далеке минуле. На деякий час учні стають як би сучасниками історичних подій минулого.
3. Учні доповнюють і узагальнюють свої знання з історії.
4. Екскурсії часто пов'язані із мандрівками, із знайомствами, із новими містами і завжди викликають у учнів збільшення інтересу.
5. Відвідування музеїв і екскурсії дозволяють цікаво і ефективно організовувати дозвілля учнів, викликають багато позитивних емоцій і надовго зберігаються в пам'яті учнів.

Национальный музей истории Великой Отечественной войны 1941-1945 годов. Описание.

В первый же день Великой Отечественной войны Киев подвергся бомбардировке немецко-фашистской авиации, город фактически стал прифронтовым. Были эвакуированы на Восток 197 крупных промышленных предприятий, 32 высших и средних учебных заведения, научно-исследовательские институты, более 335000 жителей. Трудящиеся Киева перестроили работу части предприятий на военный лад, трудились на строительстве оборонительных сооружений.

Тысячи киевлян в составе отрядов народного ополчения и истребительных батальонов вместе с частями Красной Армии сражались против превосходящих сил врага во время героической Киевской обороны 1941 г., продолжавшейся 72 дня.

19.1X 1941 город оккупировали немецко-фашистские захватчики. Они установили в нём режим кровавого террора, насилия и грабежа, фашисты уничтожили в Бабьем яру, в концлагерях на Сырце и в Дарнице свыше 200000 советских граждан, 100000 человек вывезли в рабство в Германию, разрушили более 800 промышленных предприятий, 40% жилой площади. Трудящиеся Киева самоотверженно боролись против оккупантов.

В городе действовало партийное подполье 1941-1943 г. г. — горком, райкомы партии и комсомола, подпольные группы (Арсеналец, Киевский рабочий, Смерть немецким оккупантам и др.).

6.X1 1943 г. в результате успешного осуществления Киевской операции Киев был освобожден от немецко-фашистских оккупантов. Ратный подвиг киевлян был высоко оценен Родиной: учреждена медаль "За оборону Киева" (1961 г.), город-герой награжден орденом Ленина (1961 г., вторым) и медалью "Золотая Звезда" (1965 г.). С помощью трудящихся всех братских республик Киев быстро поднялся из руин. Были отстроены и восстановлены разрушенные гитлеровцами центральная магистраль города — Крещатик, заводы, фабрики, вузы, больницы, жилые дома.

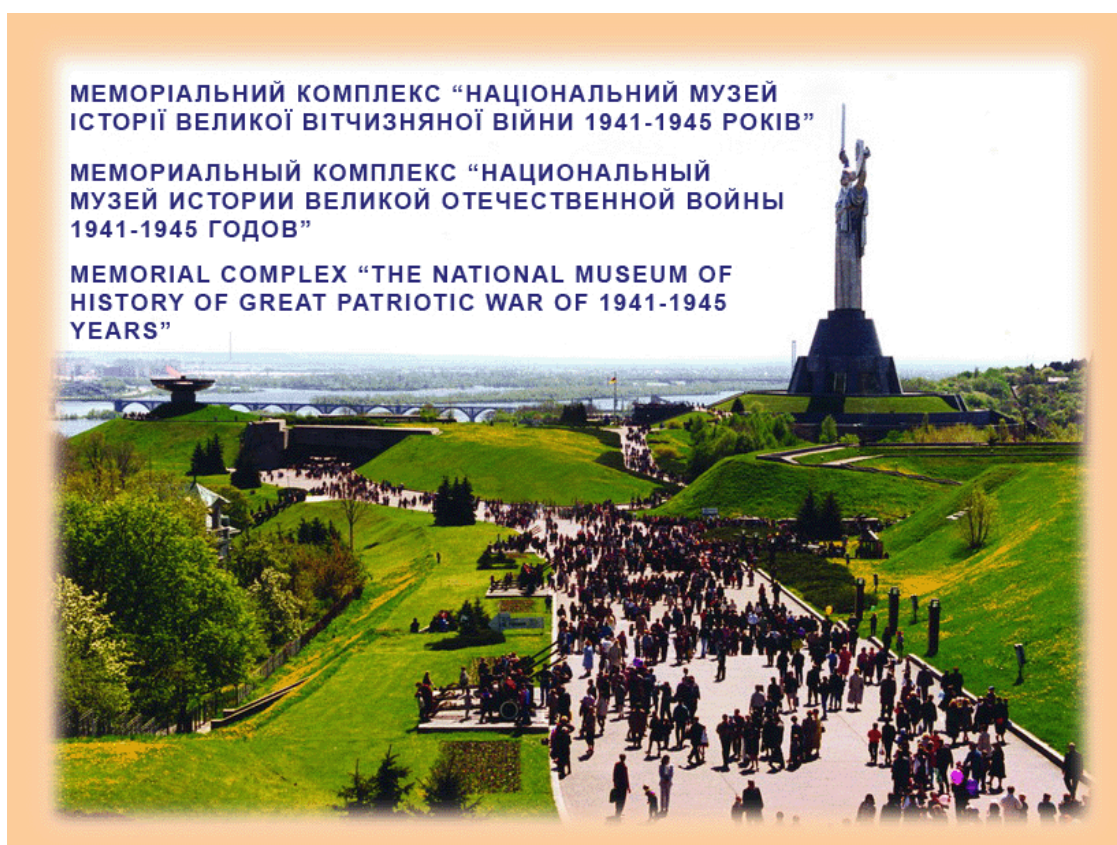
Память о героическом подвиге защитников города во время его обороны в 1941 г., об освободителях Киева от немецко-фашистских захватчиков в 1943 г. увековечена в десятках обелисков и мемориальных досок, в названиях улиц и площадей, предприятий и школ.

Ещё в разгар битвы за освобождение Украины, в 1943 году её правительство приняло решение о создании республиканского музея Отечественной войны украинского народа.

Но, понятное дело, во время и сразу после войны были дела поважнее. Нужно было восстанавливать сам город и народное хозяйство. Поэтому с музеем пришлось подождать до середины 1970-х годов.

С 1946 года действовала лишь выставка "Партизаны Украины в борьбе против немецко-фашистских захватчиков", но прожила она лишь до 1950 года.

17 октября 1974 года в честь 30-летия освобождения Украины от захватчиков в бывшем Кловском Дворце был открыт "Украинский государственный музей истории Великой Отечественной войны 1941-1945 годов". Музей сразу привлёк внимание общественности и многочисленных посетителей, но стало понятно, что столь масштабная тема и объёмы коллекции требуют более обширного приюта. Поэтому началась работа по подготовке сооружения целого Мемориального комплекса "Музей истории Великой Отечественной Войны".

9 мая 1981 года новый музейный комплекс был открыт. Он состоит из главной площади с Аллеей Городов-героев и скульптурными композициями "Форсирование Днепра" и "Передача оружия", галереи героев фронта и тыла с бронзовыми горельефными композициями, чаши "Огонь Славы", выставки боевой техники и вооружения, отдельного здания, где развернуты постоянно действующие реликвийные экспозиции "Трагедия и доблесть Афганистана", "На чужих войнах".

Сам музей же находится в пьедестале грандиозной 100-метровой статуи "Родина-Мать", которая стала одной из визитных карточек Киева.

Современная экспозиция создана в октябре 1994 г. — мае 1995 г., в новых исторических реалиях, в условиях независимой Украинской державы. В экспозицию, которая до сих пор постоянно совершенствуется и дополняется, вошли реликвии фондовой коллекции и документальные поступления

последних лет. Приоритетной является украинская тематика, вклад Украины в Победу над нацизмом. Значительное внимание уделено и другим участкам советско-немецкого фронта, крупномасштабным битвам Второй мировой войны, созданию и деятельности антигитлеровской коалиции, героизму и жертвенности рядовых бойцов.

Главная экспозиция развернута в 16 залах общей площадью 5000 кв. метров, она насчитывает свыше 15000 музейных предметов. Особенностью экспозиционного показа является подача сугубо исторического материала путем создания легко воспринимаемых символов и образов. Соединением документальных, реликвийных, художественно-символических и аудиовизуальных средств достигается общее воссоздание основных событий Второй мировой войны.

Экспозиция всех залов тематически и хронологически объединена акцентным стержнем, который называется "Дорога войны". С помощью реликвийных материалов создается художественно-исторический образ каждой темы, которая раскрывается, конкретизируется и дополняется частью экспозиции, развернутой в витринах соответствующего зала.

Экспозиция всех залов тематически и хронологически объединена акцентным стержнем, который называется "Дорога войны".

Начало Второй мировой войны.

Музейная экспозиция начинается с материалов, которые отражают экономические и политические процессы в Германии, СССР и в Украине накануне Второй мировой войны. Представлены документы, касающиеся

генезиса Второй мировой войны, социально-политических условий, в которых она начиналась. Следующие залы музея посвящены начальному периоду войны, обороне Киева, которая продолжалась с 11 июля по 26 сентября. Ареной ожесточенных боев стал Крымский полуостров. Экспонаты музея рассказывают о 250-дневной обороне Севастополя, о Керченско-Феодосийской десантной операции.

Оккупационный период.

Во время оккупационного периода было уничтожено около 5000000 человек мирного населения. В музее представлена карта Украины, на которой отмечены свыше 300 украинских сел, сгоревших в пламени карательных акций вместе с жителями. В экспозиции наглядно представлена история преступлений нацизма против человечества. Ряды колючей проволоки, орудия убийств и утилизации трупов (гильотина, виселица, костедробилка), номера узников концлагерей, детская обувь из Майданека, одежда узника Бухенвальда, кусочек мыла из человеческого жира и перчатки из человеческой кожи, изготовленные в Освенциме — и над всем этим циничный лозунг с ворот Бухенвальда: "Каждому — свое".

Движение сопротивления.

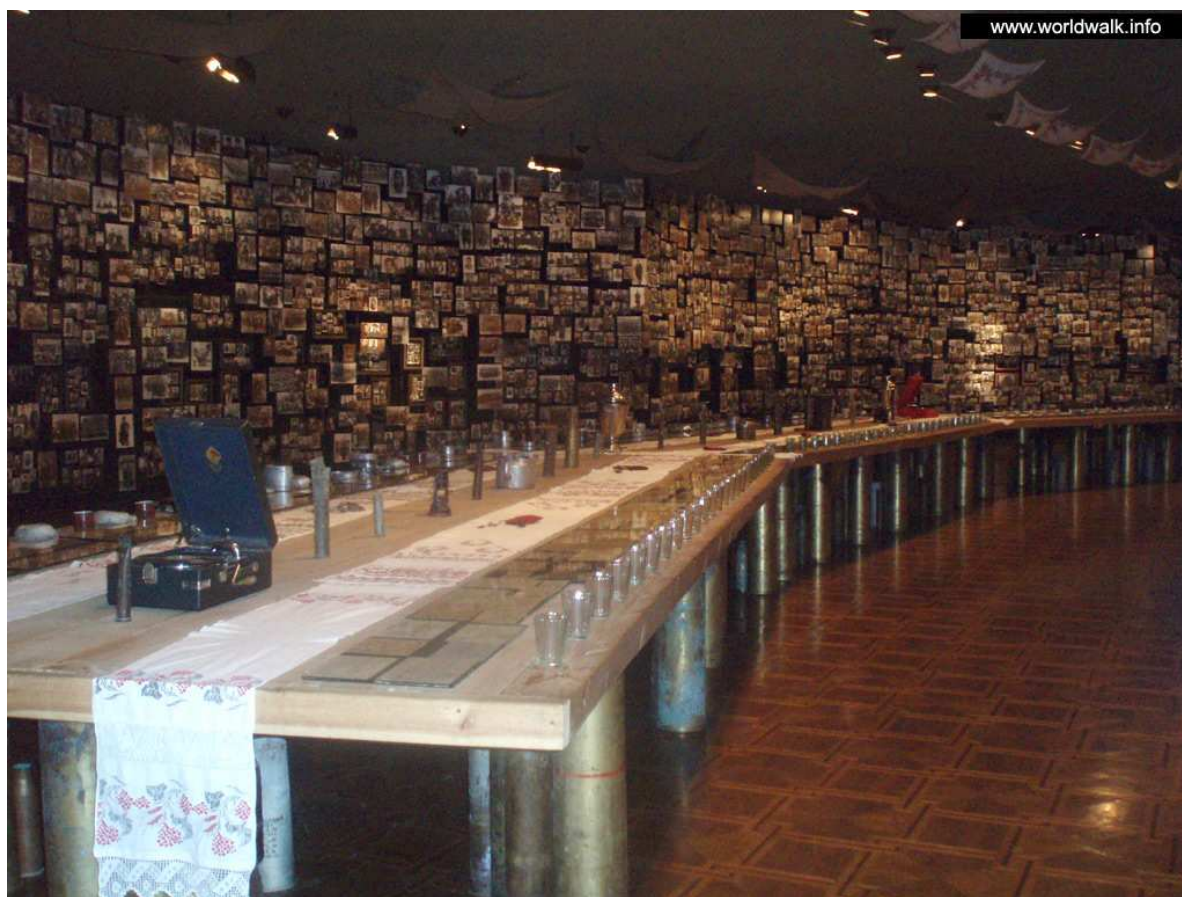
Следующий этап музейной экспозиции — движение сопротивления в Украине: деятельность партизан и подпольщиков; участие украинцев в Движении Сопротивления против гитлеровцев в ближнем и дальнем зарубежье, деятельность ОУН и УПА. Экспозиция не избегает и таких непростых тем, как

судьба дивизии СС "Галичина", трагические события на Западной Украине после ее освобождения от захватчиков.

Переломный момент и окончание войны.

Дальнейшая экспозиция посвящена крупномасштабным битвам Второй мировой войны, которые обусловили коренной перелом в ее ходе и положили начало разгрому гитлеровской Германии. Освобождения Украины. "Курская битва" "Форсирование Днепра" Битва за Днепр и Киев — одна из самых героических и одновременно трагических страниц истории Украины. Уникальный экспонат экспозиции — знамя, водруженное советскими солдатами над берлинским аэродромом.

Кульминацией экспозиции музея и окончанием дороги войны является зал Памяти с 27-метровым поминальным столом, на котором размещены вещи фронтового быта, вышитые рушники, извещения-"похоронки".

Последний зал музея — зал победы. На беломраморных пилонах золотом высечены имена почти 12000 Героев Советского Союза и 201 Героя Социалистического Труда, удостоенных этих званий за подвиги, совершенные в годы войны.

Национальный музей Чернобыль. Описание.

В первую годовщину Чернобыльской катастрофы, в 1987 году, в Киеве состоялась фотовыставка "Память мужества и славы", подготовленная непосредственными участниками ликвидации аварии на ЧАЭС — сотрудниками Управления пожарной охраны УВД Киевской области. Экспозиция имела большой резонанс. Тогда и было принято решение о создании музея.

Двери музея Чернобыль распахнулись для посетителей 26 апреля 1992 года, в 6-ю годовщину трагедии.

Экспозиция музея рассказывает о крупнейшей в истории техногенной катастрофе — аварии на четвертом энергоблоке Чернобыльской атомной электростанции в апреле 1986 года. В музее собрано около 7000 экспонатов — это рассекреченные документы, карты, фотографии, предметы этнической культуры, личные вещи участников ликвидации аварии. Но в современном объеме экспозиция появилась не сразу, а собиралось постепенно в связи с тем, что информация об аварии, ее причинах и следствиях была засекречена, а участники события не могли говорить правду, да и вообще что-либо публично рассказывать. Многие из того, что представлено в музее было опубликовано впервые — документы, карты с грифом "Секретно", фотографии. В экспозиции сейчас представлены и копии государственных решений 1986 года о введении в действие "Перечня сведений, подлежащих засекречиванию по вопросам, связанным с аварией на блоке № 4 Чернобыльской АЭС", а также и сам "Перечень", в котором 26 пунктов; решения Правительственной комиссии 1987 года, связанные с усилением секретности и дополнениями в "Перечень".

Цель создания экспозиции музея — помочь человечеству постигнуть чернобыльскую аварию как реальный фактор достоверности возможной гибели нашей цивилизации, осмыслить уроки трагедии во всех сферах жизни, не дать миру возможности забыть эти уроки, стать предостережением следующим поколениям.

Лейтмотив экспозиции: "Велика сила человеческого ума, но ей должна отвечать и полнота ответственности за свои деяния". Поэтому неслучайно отобраны научными сотрудниками музея слова, которые встречают посетителя перед входом в экспозицию: "Est dolendi modus, pop est timendi" — Есть предел у печали, но нет его у тревоги.

Далее посетители видят шлагбаум с тревожно мигающими огоньками, он открывает вход на Чернобыльскую дорогу. Символическая Чернобыльская дорога, на которой лежит вырванная с корнем яблоня — библейское дерево жизни, дерево познания добра и зла. А ее живые, красные плоды, которые изначально были и есть символом благосостояния, радости, процветания катятся по дороге навстречу, напоминая о жизни, что оборвалось на землях живописного украинского Полесья. Вдоль дороги над головами — дорожные указатели, на них — названия 76 городов и сел Украины из зоны отчуждения, которые навсегда стерты с лица земли радиацией.

Не одну тысячу лет тут непрерывно жили люди. Теперь здесь в сорняках поля и огороды, заброшенные дворы, брошенные на произвол судьбы дома, погубленная земля. Прервалась живая естественная связь поколений. Кто будет жить здесь в будущем, через 24000 лет (именно такой период полураспада плутония — радиоактивного вещества, которым загрязнена полесская земля)?

Над дорогой — хоругвь из церкви Иоанна Богослова, которая построена в селе Длинный лес в XIX веке, а в XX веке оказалась в Чернобыльской зоне отчуждения. Хоругвь сохранил и передал музею во время научно-поисковой экспедиции в 1993 году священник отец Иван Голубь. Он бережно собрал в ограбленной мародерами церкви остатки старинных икон, книг, хоругвь.

С Чернобыльской дороги посетители попадают в главный зал экспозиции, пол в нем сделан в виде плиты биологической защиты главного реакторного зала. В центре зала установлен иконостас, фрагменты которого были привезены научными сотрудниками музея из Воскресенского храма находящегося в Зоне отчуждения. Под покровом иконостаса вместо купели качается полесская лодка — символ Ноева ковчега. Согласно библейской легенде именно Ной спас земную жизнь во время всемирного потопа, а Чернобыльская трагедия своего рода тоже потоп, в котором мы стараемся спасти наше будущее — детей. Поэтому, дети, которые побывали в музее, оставляют в этой лодке свои любимые игрушки. Рядом с иконостасом стоят 3 фигуры ликвидаторов в защитных костюмах и респираторах. Над иконостасом распростерли свои крылья два ангела: белый и черный, добро и зло. Под крыльями белого ангела, будто под его защитой — портреты детей, родившихся после катастрофы, на крыльях черного — фотографии из новейшей истории последних 70 лет. Потолок зала выполнен в виде

символической карты мира, на которой тревожными огоньками мигают атомные электростанции, расположенные на всех континентах Земли. На стенах зала выставка социальных плакатов посвященных ядерной тематике.

В построении экспозиции уделяется значительное внимание также и современным аудиовизуальным и информационно-справочным техническим средствам. На посетителей производит впечатление действующая трехфазная диорама "Чернобыльская АЭС до, во время и после аварии": на их глазах происходит взрыв и разрушается атомная станция, а потом над разрушенным блоком вырастает "Саркофаг".

В экспозиционных залах можно увидеть также действующий макет работающего на выработку электроэнергии 4-го энергоблока ЧАЭС, уникальные видеоматериалы, компьютерные программы о катастрофе и ее последствиях. Также здесь расположена электронная "Книга памяти участников ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС", аналогов которой нет. Здесь собирается вся информация о ликвидаторах, вплоть до полученной каждым из них дозы радиации. В книгу вошли имена более пяти тысяч ликвидаторов. Работа по ее пополнению постоянно продолжается.

За годы существования музея, его посетили представители более 100 стран мира. Среди них Президенты многих стран, Миссия ООН во главе с Генеральным Секретарем Кофи Аннаном, Президент ОБСЕ Адриан Северин и другие.